(ב) אֲבָל בְּשָׂכָר אָסוּר. [ב]וּמִיהוּ אִם אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר קָצוּב (ג) אֶלָּא שֶׁאוֹכֵל עִמּוֹ בְּשֻׁכָּרוֹ, מֻתָּר. הַגָּהָה:

(ד) *וְדָבָר הָאָבֵד (ה) מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר קָצוּב (כל בו (סי׳ מ)): **ב** (ו) [ג]כָּל מְלָאכָה מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָהּ (ז) * עַל יְדֵי

ב שם בגמרא ופרוש רש״י (ד״ה שרשרי).
ג שם י״ג (ע״א) בעיא ונפשטא.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאָסְרוּ מִשּׁוּם טִירְחָא אַף שֶׁאֵינָהּ מְלָאכָה מַמָּשׁ:

(ב) אֲבָל בְּשָׂכָר אָסוּר. דְּקִבְּלַת שָׂכָר בַּמּוֹעֵד (ד) דְּחֹל דָּמְיָא. יֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים (ה) שֶׁסּוֹבְרִין דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְבַעַל הַבַּיִת לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכָה אֶלָּא בְּאֵלּוּ וְהֵם אֵינָם רוֹצִים אֶלָּא בְּשָׂכָר, מֻתָּר לִתֵּן לָהֶם מֵאַחַר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד: **(ג) אֶלָּא שֶׁאוֹכֵל עִמּוֹ וְכוּ'.** דְּשׁוּב לֹא הָוֵי כְּעַבְדָּא דְּחֹל, וְשָׂרֵי לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד: **(ד) וְדָבָר הָאָבֵד וְכוּ'.** דִּכְמוֹ שֶׁהִתִּירוּ לְבַעַל הַבַּיִת לִתֵּן מְלַאכְתּוֹ לְפוֹעֵל שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, וְאַף כְּשֶׁהוּא שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד הִתִּירוּ לְבַעַל הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה טוֹבָה לַפּוֹעֵל, (ו) הָכִי נַמִּי יֵשׁ לְהַתִּיר לְפוֹעֵל לִטֹּל שָׂכָר בְּשָׁבִיל טוֹבַת בַּעַל הַבַּיִת: **(ה) מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ וְכוּ'.** לוֹמַר, אֲפִלּוּ שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד (ז) וְהוּא מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אפילו) דְּאִם יְכוֹל לִמְצֹא עַכּוּ״ם לָזֶה נָכוֹן (ח) שֶׁלֹּא יִשְׂכֹּר יִשְׂרְאֵלִים: **ב (ו) כָּל מְלָאכָה וְכוּ'.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד, (ט) וְגַם לֹא בָּעֵי שְׁנוּיֵי וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תקל״ז סָעִיף ט״ו עַיֵּן שָׁם: **(ז) עַל יְדֵי פּוֹעֵל שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל.** הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּלָל לֶאֱכֹל (י) אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ לֶחֶם וּמַיִם (יא) אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א)], (יב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ, רַק שֶׁאֵין לוֹ צָרְכֵי יוֹם טוֹב, גַּם כֵּן מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקל״ד (סק״ז) דְּצָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לַעֲשׂוֹת בְּצִנְעָא, דְּהָרוֹאֶה לֹא יֵדַע שֶׁהַפּוֹעֵל הוּא עָנִי כָּל כָּךְ, (יג) וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּצִנְעָא מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּפַרְהֶסְיָא, (יד) כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד כְּגוֹן הַטְחִינָה וּקְצִיצַת עֵצִים מִן הַמְחֻבָּר אוֹ לְהַטִּיל שָׂכָר וּכְהַאי גַּוְנָא כָּל עִנְיְנֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ יִצְטָרֵךְ הַכֹּל לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ, דִּבְוַדַּאי לֹא יִמְצָא אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, וְנוֹכֵל לְהַסְבִּיר בְּטוּב טַעַם, דִּכְמוֹ שֶׁהִתִּירוּ בְּדָבָר אָבֵד לָתֵת שָׂכָר כְּמַאֲכַר בַּהֲגָ״ה, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן אֹכֶל נֶפֶשׁ, וּבְעֶלְמָא אֹכֶל נֶפֶשׁ עָדִיף מִדָּבָר הָאָבֵד דִּדְבָר הָאָבֵד אָסוּר אִם כֵּן מְלַאכְתּוֹ וּבֹאכֶל נֶפֶשׁ קַיְימָא לָן דַּאֲפִלּוּ כֵּן מְלַאכְתּוֹ מֻתָּר כִּדְאִיתָא בְּסִימָן תקל״ג (ס״ק)]. אֲבָל לְפָלָא שֶׁלֹּא הֵעִירוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה, וּלְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל (סי׳ תקמא ד״ה אלא) דִּבְרֵי הָרִיטְבָּ״א (יב. ד״ה האי) דְּמִתִּיר בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד בְּשָׂכָר אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, אִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּאַף דָּבָר שֶׁל אֹכֶל נֶפֶשׁ שָׁוֶה לִשְׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד, וְעוֹד יוֹתֵר מִשְּׁמַע שָׁם מִלְּשׁוֹנוֹ דְּסוֹבֵר דְּאַף בְּדָבָר הָאָבֵד דִּינוֹ כֵּן דְּאֵין לְהַתִּיר לִתֵּן שָׂכָר לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁאֵין אֲנָשִׁים אֲחֵרִים עַכּוּ״ם אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם. **הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ, דְּאֹכֶל נֶפֶשׁ אִם אֵין מָצוּי לוֹ אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, יוּכַל לְהַקֵּל לִתֵּן לָהֶם שָׂכָר. וְדַע עוֹד, לְעִנְיַן סַפָּרִין וְכוֹבְסִין בָּאֳפָנִים שֶׁהִתִּירוּ לָהֶן לִסְפֹּר וּלְכַבֵּס וְכַמְבאָר לְעֵיל בְּסִימָן תקל״א וְתקל״ד, גַּם כֵּן לָא בְּרִירָא הַדָּבָר דְּדִוְקָא בְּחִנָּם,** דְּאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דְּהִתִּירוּ לָהֶן לִסְפֹּר וּלְכַבֵּס כְּדַרְכָּן, אַף דְּבַעֶלְמָא דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד וְאֵינוֹ אֹכֶל נֶפֶשׁ קַיְימָא לָן דְּבָעֵי שְׁנוּיֵי, וּכְמוֹ שֶׁפָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּבֵאוּר הֲלָכָה רֵישׁ סִימָן תקל״א (ד״ה ואלו), אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דַּעֲשָׂאוּם חֲזַ״ל כִּדְבָר הָאָבֵד דְּלָא בָּעֵי שְׁנוּיֵי, **וְאִם כֵּן מִסְתַּבְּרָא דַּמֻּתָּר גַּם בְּשָׂכָר כְּמוֹ בִּדְבָר הָאָבֵד.** וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה מִמַּה שֶׁאָמְרוּ בְּפִסְחִים נ״ה (ע״ב) הַחַיְטִין שֶׁכֵּן הַחַיָּט תּוֹפֵר כִּדְרְכּוֹ הַסַּפָּרִין וְהַכּוֹבְסִין שֶׁכֵּן וְכוּ', וְהָתָם בְּעָרֶב פֶּסַח בְּוַדַּאי מֻתָּרִין לְטֹל שָׂכָר וּמִסְתָּמָא בְּחֹל הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, דְּיֵשׁ לִדְחוֹת דְּהַכַּוָּנָה דִּלְכָךְ הִתִּירוּם בְּמְלָאכָה מְשׁוּם דְּבְחֹל הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן מֻתָּרִים לִפְעָמִים בְּמְלָאכָה זוֹ, אֲבָל לְעִנְיַן שָׂכָר אֵין שַׁיָּךְ לְדַמּוֹתָם, דְּהָא כָּתַב הָרא״ש (פרק ב סי׳ ט) דְּלִכָּךְ אָסוּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד לִטֹּל שָׂכָר מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּעוֹבְדָא דְּחֹל, אֲבָל בְּעָרֶב פֶּסַח דְּהוּא חֹל לֹא שַׁיָּךְ זֶה. **וְדַע עוֹד, דִּבְסִימָן תקמ״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ה) **וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״ב) **וְנָהַר שָׁלוֹם** (סק״א) **מְבֹאָר דְּכָל מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת אִם הֵם גַּם לְצֹרֶךְ מְצוָה מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, וְעַיֵּן שָׁם בְּפֶרִי מְגַדִּים** (משׁ״ז סק״א) **שָׁכַתַב לְעִנְיַן מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ עִם מְצוָה מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, מַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּלֹא מְצוָה אָסוּר לְטֹל שָׂכָר, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקֵּל בָּזֶה וְכַנַּ״ל, וְעַל כָּל פָּנִים אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ בְּחִנָּם בְּוַדַּאי יוּכַל לְסָמֹךְ עַל הָרִיטְבָּ״א לְהָקֵל:**

* **וְדָבָר הָאָבֵד מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ וְכוּ'.** הִנֵּה דִּין הַזֶּה מְקוֹרוֹ מִכָּל בּוֹ, [וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הגר״א שֶׁנָּתַן קְצָת מָקוֹר לָזֶה מֵרֵישׁ פֶּרֶק ב׳ (י״א:), וְהוּא כְּעֵין קְצָת סְמָךְ אֲבָל לֹא רְאָיָה מַכְרַחַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּדַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (סק״א) עַיֵּן שָׁם]. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין דִּין זֶה בָּרוּר,** דִּבְדִבְרֵי רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד ח״ה) מִבֹּאר בְּהֶדְיָא בְּשֵׁם רַמ״ה דְּחִנָּם, וּמִשְּׁמַע שָׁם שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ נוֹטֶה לָזֶה, וְכֵן מִשְּׁמַע קְצָת בְּחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָּ״א (שם). **אֲכָל אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג עַכּוּ״ם לָזֶה אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם, יוּכַל לְהָקֵל לְסָמֹךְ עַל דַּעַת הָרִיטְבָּ״א הַנַּ״ל שֶׁמַּתִּיר אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר בָּזֶה:**

ב * **עַל יְדֵי פּוֹעֵל וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה שֶׁכָּתַב דִּנְרְאֶה לוֹ אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים קְטַנִּים שֶׁחַיָּב בְּמִזּוֹנוֹתָם עוֹשֶׂה גַּם כֵּן בִּדֵי פַּרְנָסָתָם הַיּוֹם, **אֲבָל לֹא לְצָרְכּוֹ אוֹתָם שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְזוֹנָם, אֶלָּא יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים אִם אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמָם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלָא נְהִירָא כְּלָל,** דְּהֲרֵי הַמְּצָוָה שֶׁל שִׂמְחַת הָחַג קָאֵי גַּם עַל חֹל הַמּוֹעֵד כִּדְאִיתָא בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (ה״י״ז), וּמַה שִּׂמְחָה יְהֵיהָ לוֹ אִם בָּנָיו יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים, **וּגְדוֹלָה מִזּוֹ מוּכָח בַּשַּׁאלְתוֹת** פָּרָשַׁת בְּרָכָה (שאלתא קע) **דַּאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג לְלֹות מָעוֹת וְלָקְנוֹת הָתִּירוּ לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה** דְּהַיְינוּ לִקְרֹא וְלִטְחֹן אֶת חִטָּיו, דְּכֵיוָן דְּבָעֵי לְמֵיזַן, עָצֵיבָא לֵיהּ דְּעָבְדָא וְלָא מָצֵי מְקַיֵּים 'וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ' (דברים טז יד), וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. **אֲכָל בְּעַצְמָם הַדִּין אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג מָעוֹת בְּהַלְוָאָה, בְּעִנְיָנֵנוּ יֵשׁ לְעַיֵּן,** דְּהָרַמְבַּ״ם פָּסַק שָׁם (פ״ו ה״ז) דַּאֲפִלּוּ הוּא עָשִׁיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָעוֹת וּמוֹצֵא לִקְנוֹת מִן הַשּׁוּק גַּם כֵּן אֵינוֹ מְחֻיָּב, וְכֵן כָּתַב הָרִי״ץ גֵּאוּת, וְעַל כָּרְחֵךְ דְּהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחַת הָאָדָם הוּא שְׁנֶהֱנָה מִשֶּׁל עַצְמוֹ וְלֹא מִתְּבוּאַת אֲחֵרִים, וּלְפִיכָךְ הַתִּיר רַב לִקְצֹר חִטָּיו (יב:), מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דִּכְכָל תְּבוּאָה שֶׁל אֲחֵרִים, אֲפִלּוּ דַּעַל יְדֵי הַלְוָאָה בְּעֶלְמָא לָא אָמְרִינַן דְּעָבְדָא וְעָבְדִינַן דְּעָבְדָא. **וְעַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁבָּנָיו יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים** בְּוַדַּאי עָצֵיבָא דַּעְתֵּיהּ וְיִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ שִׂמְחַת הָחַג, **בְּוַדַּאי שָׁרֵי לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַרְוִיחַ בִּשְׁבִילָם:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) הָרא״ש (פרק ב סי׳ ט): (ה) הָרִיטְבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (יב. ד״ה האי): (ו) הַגְּרַ״א: (ז) פְּשׁוּט כְּמוֹ בְּכָל דָּבָר הָאָבֵד. וְהִנֵּה בִּפְרֵי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א) כָּתַב לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַט״ז מַהֲקַשְׁיָא שֶׁהֶקְשׁוּ עָלָיו כָּל הָאַחֲרוֹנִים, בְּסוֹף סִימָן תקמ״א (סק״ג), שֶׁכָּתַב דְּהַכֹּל בּוֹ מִיירֵי בְּדָבָר הָאָבֵד, דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן שָׁרֵי לְטֹל שָׂכָר, וְדָחֵק הַפְּרִי מְגַדִּים דְּיִלְדַּעַת הַט״ז אֲפִלּוּ דְּבָר הָאָבֵד לֹא יִהְיֶה מֻתָּר רַק עַל יְדֵי שִׁנּוּי. אֲכָל לְדִידָיְנָא בְּוַדַּאי אֵין לְתָפֹס כֵּן, אֶחָד, דְּהַמְּעַיֵּן בְּכָלְבּוֹ גּוּפֵיהּ יִרְאֶה מֵהַדְּחַק שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה, וְעוֹד, דְּכָל הָאַחֲרוֹנִים (הַיְינוּ הָאלִיָּה רַבָּה (סי׳ תקמא סק״ז) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (שם סק״ד) וּבְגְדֵי יֶשַׁע (שם ד״ה בט״ז)) כֻּלָּם הִסְכִּימוּ דְּדַעַת הָרַמְ״א דְּבָרָבָר הָאָבֵד מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר וַאֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְהַפְּתָחֵי עוֹלָם (סק״ב) הֶעְתִּיק לְדִינָא דִּבְרֵי הַמַּשְׁבְּצוֹת זָהָב דְּדִוְקָא עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְלֹא הִתְבּוֹנֵן שֶׁלֹּא כָּתַב כֵּן רַק לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַט״ז: **(ז) וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַלְּבוּשׁ** לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן תקל״ז (סט״ז) **דְּבָרָבָר הָאָבֵד כְּשֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי עַכּוּ״ם לֹא יִשְׂכֹּר יִשְׂרְאֵלִים לָזֶה (אם לֹא שֶׁאֵין לָהֶם לְאָכֹל), וְאַף שֶׁהָאלִיָּה רַבָּה פְּקָפֵק שָׁם** (ס״ק טו) **עַל דְּבָרִיו, מִכָּל מָקוֹם לְכָתְחִלָּה בְּוַדַּאי מְהֻנָּגוֹן לִיהֵרָה בָּזֶה:**

ב (ט) וְעַיֵּן לְעֵיל שָׁם בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן אוֹת מ״ח, וְכֵן מוּכָח מְחַיֵּי אָדָם בְּדִין תּוֹפֵר (כלל קי סי״ב): **(י)** וְדָוְקָא לְעִנְיַן לִסְחֹר בְּמוֹעֵד מְקִילִינַן לְעֵיל בְּסִימָן תקל״ט סָעִיף ד׳ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּצִמְצוּם וְרוֹצֶה לִמְכֹּר כְּדֵי לְהַרְוִיחַ וּלְהוֹצִיא בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְשֶׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים], סְבָרָא זוֹ לֹא רְחוֹקָה הִיא, שֶׁכֵּן בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ג׳ (ה״ד) מְחֻמֶּרֶת לְעִנְיַן לִבְלֹר, וְאַף דְּהַגְמָרָא שָׁלְנוּ מַקֵּל גַּם בְּלִבְלֹר, וּלְעִנְיַן סְחוֹרָה מַקֵּל רַב הוּנָא בְּפֶרֶק ב׳ (יג:), וְאַף דְּהַגְמָרָא שָׁלְנוּ מַקֵּל גַּם בְּלִבְלֹר, אֶפְשָׁר דְּזֹקָא בְּאֵין לוֹ כְּלָל מַה לֶּאֱכֹל, וְיֵשׁ לְדַחוֹת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מה יאכל): **(יא)** וְלִפְי זֶה בְּחֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח לֹא מַשְׁכַּחַת לְהַתִּיר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִשּׁוּם דְּאֵין לוֹ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

פּוֹעֵל שֶׁאֵין לוֹ * מַה (פ) [א] יֹאכַל (ח) כְּדֵי שֶׁיִּשְׂתַּכֵּר (ג) וְיָרִיחַ:

תקמג דִּין מְלָאכָה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א כָּל דָּבָר שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ (א) אָסוּר לוֹמַר (פ) לְאֵינוֹ יְהוּדִי (ב) לַעֲשׂוֹתוֹ: **ב** [*] ב אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁקִּבֵּל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לִבְנוֹת בֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל (ג) (ג) בְּקַבְּלָנוּת, אָסוּר לְהַנִּיחַ לַעֲשׂוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד (ד) אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוֹץ (ג) לַתְּחוּם. ג אֲבָל אִם נָתַן לוֹ מְלָאכָה (ה) בְּתָלוּשׁ קֹדֶם הַמּוֹעֵד (ו) בְּקַבְּלָנוּת לַעֲשׂוֹתָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, מֻתָּר: **ג** (ז) ד מֻתָּר לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי מְלָאכָה בְּקַבְּלָנוּת

א בְּרַיְיתָא מוֹעֵד קָטָן י״ב (ע״א). ב שָׁם וְכִדְאָמַר רַב מְשַׁרְשְׁיָא. ג הָרַא״ש שָׁם (פרק ב סי׳ ו) בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי בְּשֵׁם סְמַ״ק (מצוה קצה). ד בְּרַיְיתָא שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [א] יאכל. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן ק״ד בְּנוֹתֵן בְּגָד לְחַיָּט לְתִפֹּר אִם יֵשׁ לוֹ לִבְדֹּק הַבֶּגֶד הַזֶּה בְּגָדִים אֲחֵרִים פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר, אֶלָּא אֲפִלּוּ הוּא בֶּגֶד הַצָּרִיךְ לַמּוֹעֵד אֵינוֹ מֻתָּר כִּי אִם מַעֲשֶׂה הֶדְיוֹט, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר לִתְפֹּר כְּשֵׁנִי הַכֶּלְבּוֹ, אֲבָל אִם אֵינוֹ נָחוּץ לַמּוֹעֵד אוֹ לִתְפֹּר כְּדַרְכּוֹ, אָסוּר אֲפִלּוּ בְּחִנָּם, וְקַל וָחֹמֶר בְּשָׂכָר, אִם לֹא עַל יְדֵי פּוֹעֵל עָנִי שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל, עַיֵּן שָׁם:

ב [בשו״ע] אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁקִּבֵּל כו׳. וְאִם הָיָה דָּחוּק לִבְנוֹת, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל סִימָן רמ״ד סָעִיף קָטָן ג׳ מִתְּשׁוּבַת נוֹדַע בִּיהוּדָה חֵלֶק א׳ סִימָן י״ב. וְעַיֵּן בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן ק״ג בְּבִנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁנִּתְפַּשְּׁרוּ עִם הַבַּנָּאִים בְּקַבְּלָנוּת, וְהִתְנוּ לִשְׁבֹּת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֲבָל עַל חֹל הַמּוֹעֵד לֹא הִתְנוּ, וְאִם יִרְצוּ לְהַשְׁבִּית הָאֻמָּן וְלַפּוֹעֲלִין מִמְּלַאכְתָּם בְּחֹל הַמּוֹעֵד יִהְיוּ צְרִיכִים לְשַׁלֵּם שָׂכָרָם, וְהָעֶלָּה לְהַתִּיר, דִּבְרֵיהֶם לֵיכָּא חֶשְׁדָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם סִימָן רמ״ד (ס״ק ח) רַק מִשּׁוּם חִלּוּל ה׳ לְפָנֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּבְחֹל הַמּוֹעֵד לֵיכָּא חִלּוּל ה׳ כֵּיוָן שְׁרוֹאִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וּשְׁאָר מְלָאכוֹת הַמַּתָּרִים וְיוֹדְעִים שֶׁזֶּה אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם טוֹב, לָכֵן הֵם סוֹבְרִין שֶׁבְּחֹל הַמּוֹעֵד אֵין אִסּוּר מְלָאכָה וְכוּ׳. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁמְּיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם מִמַּה שֶּׁהֶחְשִׁיךְ עָלָיו בַּאֲלִיָּה רַבָּה (סי׳ רמד ס״ק ח) וְתוֹסְפוֹת שַׁבָּת (סק״ח). וְעַיֵּן בְּתִשְׁוּבַת מַהֲרַ״מ בַּר בָּרוּךְ הַקְּטַנִּים (מהדו״ם מרוטנבורג דפוס קרימונה) סִימָן קמ״ב שֶׁאֲפִלּוּ הִתְחִילוּ לִבְנוֹת קֹדֶם יוֹם טוֹב וְאֵינָם רוֹצִים לִבְטֵל, וְאִם אֵין מְנִיחִים אוֹתָם לִגְמֹר לֹא יִהְיוּ נִגְמָרִים, אָסוּר לַהֲנִיחָם לִגְמֹר בְּחֹל הַמּוֹעֵד, עַיֵּן שָׁם. וְהֵבִיאוֹ (מַחֲזִיק בְּרָכָה) [בִּרְכֵי יוֹסֵף] (סק״א) וּבת״כ שְׁכֵן כָּתַב הַשַּׁבְּלֵי לֶקֶט (סי׳ רכב) בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים:

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **מַה יֹּאכַל.** יְדוּעַ דַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) **וְגַם אֵיזֶה אֲחֵרוֹנִים שֶׁהָעִתִּיקוּ דְּבָרָיו דְּדַוְקָא שֶׁאֵין לוֹ אֲפִלּוּ לֶחֶם וּמַיִם, וְדַעַת אֲלִיָּה רַבָּה** (סק״ג) **דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ אַף אֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ לְיוֹם טוֹב גַּם כֵּן שָׁרֵי. וְהִנֵּה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מְחֻלָּקִים הַבִּבְלִי וְהַיְרוּשַׁלְמִי בִּפְרוּשָׁיו דְּמִתְנִיתִין בָּזֶה,** דְּבִירוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ד) אִיתָא עַל הַהִיא מִשְׁנָה דְּאֵין כּוֹתְבִין שְׁטַר חוֹב בַּמּוֹעֵד וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל הֲרֵי זֶה יִכְתֹּב, אָמַר ר׳ יְרְמְיָה אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ לְלֵוָה, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל לַלַּבְלָר [וַהֲיִנוּ כְּפָרוּשׁ הַבַּבְלִי בְּדַף י״ג (ע״א)], אָמַר לוֹ ר׳ יוֹסֵי אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצָאתָ מַתִּיר אֶת הָאֲמָנוּת בַּמּוֹעֵד, אֶלָּא אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ לְמִלְוֶה שֶׁעֲבָרָה, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל לְמִלְוֶה זוֹ. וּפֵרַשׁ הַקָּרְבָּן עֵדָה וָזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר לֵיהּ ר׳ יוֹסֵי אִם כֵּן שֶׁאִם אֵין לַלַּבְלָר לָאֶכֶל מֵהֶתֶר לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ, אַתָּה מַתִּיר כָּל הַמְּלָאכוֹת בַּמּוֹעֵד, שָׁרֹב אֻמָּנִים עוֹשִׂים כְּדֵי פַּרְנָסָתָם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאִם יִפָּרֵשׁ כְּדַעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל כְּלָל אֲפִלּוּ לֶחֶם וּמַיִם לֵיכָּא קוּשְׁיָא כְּלָל, דְּהָלֹא אָנוּ רוֹאִין בְּחוֹשׁ שָׁרֹב הָאֻמָּנִים לֹא יֶחְסַר לָהֶם לֶחֶם וּמַיִם אֲפִלּוּ אִם יִתְּפַּס אֵיזֶה יוֹם שֶׁאֵין לוֹ מְלָאכָה, אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ דְּהוּא מְפָרֵשׁ שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ לְיוֹם טוֹב, דְּהֵינוּ בְּשָׂר וְיַיִן כַּנָּהוּג, וּלְהָכֵי קָמְקַשֶׁה אִם כֵּן מַתִּירִים כָּל הַפּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתָּם בְּחֹל הַמּוֹעֵד, שָׁרֹב בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת הֵם מְצַמְצְמִים, וְעַל כֵּן מֻכְרָח לְפָרֵשׁ פֵּרוּשׁ אַחֵר בְּמִשְׁנָה. וּגְמָרָא שָׁלְנוּ (שם) סוֹבֵר כְּדַעַת ר׳ יִרְמְיָה וְלֹא חָשׁ לְקַשְׁיָא ר׳ יוֹסֵי, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ אֵין לוֹ מָה יֹּאכַל כְּפַשְׁטֵיהּ, וְלֵיכָּא קוּשְׁיָא כְּלָל וְכַנַּ״ל. וְנִרְאֶה לִי עוֹד טַעַם לְהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁלֹּא רָצָה לְפָרֵשׁ כֵּן, מִשּׁוּם דִּבְמִשְׁנָה דַּף י״ב] (ע״א) תָּנָא שָׁם אֵין לוֹקְחִין בָּתִּים וְכוּ׳ אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל וְכוּ׳, וְשָׁם עַל כָּרְחָךְ הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרַא״ש וְהַמָּרְדְּכַי (סי׳ תתמו) בְּפֶרֶק קַמָּא סִימָן כ״ג מֵהֶהִיא דִּירוּשַׁלְמִי בְּפֶרֶק ב׳ (ה״ד), וְעַל כֵּן דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי דְּגַם כָּאן הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ, וּלְהָכֵי קָמְקַשֶׁה שַׁפִּיר וְכַנַּ״ל. **הֵיוֹצֵא מִכָּל זֶה דְּבֵאֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ לְיוֹם טוֹב, לְדַעַת הַיְרוּשַׁלְמִי אֵין לְהַתִּיר בָּזֶה לְפוֹעֵל**

(ג) בַּאֲרִיסוּת [דְּהֵינוּ לְמֶחֱצָה אוֹ לִשְׁלִישׁ וּרְבִיעַ], מֻתָּר לְהַנִּיחוֹ לַעֲשׂוֹת בַּמּוֹעֵד, דַּעֲבִיד אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ, וְלֹא אָתֵי לְמִיחְשְׁדֵיהּ שֶׁהוּא שָׂכִיר יוֹם, שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁשָּׂדֶה עוֹמֶדֶת לַאֲרִיסוּת. (ד) וַאֲפִלּוּ נָכְרִים בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָאוֹכְלִים מִפֵּיעִים אֲצָלוֹ מְסַיְּעִים לְהָאֲרִיס בַּמּוֹעֵד, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁאֵין הַיִּשְׂרָאֵל נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר עַל כָּךְ נִמְצָא שֶׁאֵין בָּאִים בְּשִׁלּוּחוֹתוֹ: (ו) **בְּקַבְּלָנוּת לַעֲשׂוֹתָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּבָזֶה תּוֹ לֹא אָתֵי לִידֵי חֶשְׁד וּמֵהֶתֵּר כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּקַבְּלָנוּת: **ג** (ז) **מֻתָּר לִתֵּן לְנָכְרִי וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין (ה) דְּלִישְׂרָאֵל שָׁרֵי לִתֵּן, (ו) וְנָקַט נָכְרִי דְּלֹא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַה לֶּאֱכֹל כְּלָל: (ח) **כְּדֵי שֶׁיִּשְׂתַּכֵּר וְיָרִיחַ.** וְאַף אִם יֵשׁ לוֹ כְּלֵי בַּיִת לִמְכֹּר, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְאֵינוֹ מְחֻיָּב לִמְכֹּר כְּלֵי בֵּיתוֹ, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ סְחוֹרוֹת וְיָכוֹל לִמְכְּרָם, אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה [אַחֲרוֹנִים]. עוֹד כָּתְבוּ דִּמְלָאכָה שֶׁמְּקַבֵּל בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹּאכַל מֻתָּר לְקַבֵּל שָׂכָר אֲפִלּוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילָתוֹ, אֲבָל אַחַר כָּךְ אָסוּר לוֹ לְקַבֵּל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אַחֶרֶת בְּשֶׁל אֲחֵרִים:

א (א) **אָסוּר לוֹמַר לְנָכְרִי וְכוּ׳.** דְּעָשׂוּ חֲכָמֵינוּ מוֹעֵד לָזֶה כְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא צָרִיךְ בְּחֹל הַמּוֹעֵד לְצָרְכּוֹ מִצְוָה שָׂרֵי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם, דְּהָא יֵשׁ מַתִּירִין אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עַיֵּן סִימָן ש״ז סָעִיף ה׳ [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (ב) **לַעֲשׂוֹתוֹ.** וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מְשַׁעֵר (פ) שֶׁאִם לֹא יִשְׂכֹּר עַכּוּ״ם לַעֲשׂוֹת בַּמּוֹעֵד יִצְטָרֵךְ לְשַׁלֵּם בְּיֹקֶר גָּדוֹל לְאַחַר הַמּוֹעֵד, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, דְּמַה שֶּׁאֵינוֹ בְּיָדוֹ לֹא מִיקְרֵי הֶזֵּק: **ב** (ג) **בְּקַבְּלָנוּת וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף שֶׁהוּא בְּקַבְּלָנוּת וְלֹא בְּשָׂכִיר יוֹם, וְגַם אֵינוֹ מְצַוֶּהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה בַּמּוֹעֵד וְכָל דְּעָבִיד אַדַּעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ עָבִיד כְּדֵי לְגָמֵר בְּמְהֵרָה אֶת מְלַאכְתּוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, שֶׁהָרוֹאֶה יֹאמַר שֶׁהוּא שָׂכִיר אָצְלוֹ. וְאִם כָּל הָעִיר דָּרְכָן לִבְנוֹת בְּקַבְּלָנוּת, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רמ״ד סָעִיף א׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה או לקצור). וְאִם בָּנוּ בְּאִסּוּר, כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּקַבְּלָנוּת וְלֹא בְּשָׂכִיר יוֹם (ג) **אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוֹץ לַתְּחוּם.** לְפִי שֶׁהוֹלְכִין לְשֵׁם בְּנֵי אָדָם וְיִרְאוּ הַמְּלָאכָה וְיֹאמְרוּ בְּשִׁלּוּחוּת יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת יוֹם טוֹב: (ה) **בְּתָלוּשׁ.** וּפְעָמִים יֵצֵא הָתֵּר אַף בִּמְחֻבָּר, כְּגוֹן שֶׁנָּתַן לוֹ שָׂדֶה וּבְמִחְיַלַּת תְּבוּאָתוֹ לֹא עִיֵּן בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ז׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב בְּסוֹפוֹ (הלכה כ״ה) וּמוּכָח בְּהֶדְיָא דְּאֵין חִלּוּק בָּזֶה בֵּין נָכְרִי לְיִשְׂרָאֵל עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מַחְדּוּשֵׁי רִיטְבָ״א בְּפֶרֶק ב׳ מוּכָח גַּם כֵּן דְּהוּא הַדִּין לְיִשְׂרָאֵל: (ו) רִיטְבָ״א שָׁם (ד״ה תנו רבנן):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) חַיֵּי אָדָם (כלל קו ס״ב): **ב** (ג) עַיֵּן סִימָן רמ״ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ט וְסָעִיף קָטָן כ׳: (ג) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) וּפְשׁוּט: (ד) שָׁם בְּשֵׁם הַנִּמּוּקֵי יוֹסֵף (ה: ד״ה מקבלין): **ג** (ה) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְרָאִיתִי בַּאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג) שֶׁפִּקְפֵּק עַל זֶה וְכָתַב דְּכָל הַפּוֹסְקִים הַזְכִּירוּ לְנָכְרִי עַיֵּן שָׁם,

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah